

Virágünnep

▼ Leopold Bloom szerdája

A Virág Lipót-hódolat az idén a sokszínűség, sokféleség jegyében négy különböző helyszínen, négy különböző szervezésben és elgondolásban zajlott. Június 16-án, a bolyongás egyetemes napján jobbára csak a meghívott vendégek, előadók, performerek, neotruba-dúrok, könyvszerkesztők, zenészek és grafikusok zárandokoltak, hozzájuk csapódott még néhány jóbarát, meg szép számú média-munkás. Több volt itt a TV-kamera, mint az érdeklődő szombathelyi polgár. Mivel se eső, se hőség, be kell látni, az alternatív művészeti fesztivált nagy érdeklődés nem kísérte. Mégse múljon el nyomtalanul a nap, gondolja az újságíró. Beszélgetések, szubjektív vélemények következnek Dublinról és a szombathelyi Bloom-kultusról. Tartsanak velünk!

Joyce-kultusz

A tanárképző főiskola irodalom tanszéke a pécsi egyetemmel közösen már előző nap ünnepelt, Joyce-szemináriumot szervezett. A központban Joyce regénye, tudományos vizsgálódások, irodalmi, filozófiai elemzések. A program az est végére gyakorlatilag az előadók szűk körű felolvasóestjévé alakult. A nap diszvendége Dublínból Prof. Terence Dolan (University College). Vele készült az alábbi beszélgetés:

▼ **Az írek tudnak a regényhős, Bloom szombathelyi származásáról?**

– Leopold Bloom és Szombathely kapcsolatáról nemigen tudnak Dublinban. Nem is-

mert az Ulyssesben előforduló városnév sem, nem tölt be fontos szerepet a történetben, ezért nem is tudják, hogy a regényen keresztül Magyarország kapcsolódik Írországhoz.

▼ **Miként értesült a Joyce-szemináriumról?**

– Eddig csak rövid ideig voltam Magyarországon, akkor Szegedre látogattam. Ez az első hosszabb, hat napos látogatásom. A meghívásom a budapesti ír követségről érkezett. Az ok, hogy engem választottak, valószínűleg az, hogy Dublinban ugyanabban az egyetemi szekcióban tanítok, ahol Joyce is tanult. Sokáig a Joyce Nyári Szemináriumnak is én voltam a vezetője és szervezője. Ilyen módon szorosan kapcsolodom a Joyce-kultuszhoz, ezért is örültem, hogy a szombathelyi Bloomsdayre és a Joyce-szemináriumra is meghívást kaptam.

▼ **Mesélne a dublini Joyce-kultusról?**

– Eredetileg Joyce neve és személyisége nem volt szimpatikus az írek számára. A század elején még erősen katolikus és puritán gondolkodású ország volt, elítélték Joyce-t. Megszokott egy nővel, elköltözött a kontinensre, kétes kapcsolatba keveredett. Pornográf, megbízhatatlan erkölcsű embernek tekintették, örültek, hogy elhagyta Írországot. Az utóbbi években felismerték, hogy Joyce gazdasági, kereskedelmi, turisztikai szempontból jelképe lehetne Dublinnak és Írországnak. Egyre inkább elfogadják, hiszen Joyce neve és munkássága nemcsak Dublin, hanem Írország számára is egyfajta vonzerőt jelenthet.

▼ **Milyen a június 16-a Dublinban?**

– Bloomsday napján, az Ulysses eseményeivel kapcsolatban az emberek próbálják beazonosítani magukat a regény szereplőivel. A hölgyek századfordulós kalapot vesznek fel, az urak Leopold Bloomnak öltöznek, és végigjárják azokat a fiktív helyszíneket, amelyeket a több száz oldalas regény egy napján a főszereplő is. Kocsmáról kocsmára. Segíti ezt a zárandoklat az is, hogy felújítottak egy-két olyan épületet, amelyek a regény helyszínéül szolgáltak, amolyan emlékszobákat alakítottak ki bennük. Tehát ez egy zárandoklat és egyúttal egy karnevál jellegű felvonulás. A formális eseményeken túl olvasóesteket, nyilvános konferenciákat, értelmező felolvasásokat tartunk. Joyce jelentős zenész is volt, úgyhogy Joyce-koncerteket is rendezünk.

▼ **Mit jelent önnek a regény és Joyce?**

– Az én Joyce-hoz kapcsolódó vonzódásom nagyon személyes gyökerű. Noha író származású vagyok, Angliában nevelkedtem és ott nőttem fel. Én is idegenként viszonyultam Írországhoz, ugyanakkor a lelkemben író voltam. Nekem is át kellett élnem azt, hogy az íróangolt beszéltem. Ez a nyelv a hódító angolok körében évszázadokon keresztül gúny tárgya volt, az író kisebbség szimbóluma. Joyce elsőként vállalta az akcentusát, és bebizonyította, hogy nyelvünk egy saját lábán megálló, értékes nyelv, ami az irodalom eszköze is lehet.

▼ **„Fizetett terroristákkal nem tárgyalok”**

A szabálysértések napja a délelőtti polgármesteri és fúvószenekari Blum-ház lobogózással, Rákóczi-indulás lendülettel kezdődött. Virág Lipót és megcsappant serege utcapecséttel egybekötve az ír sörözőbe átvonulva felavatta a whiskys üvegekből készült gyűjtemény-falat. Tíz perces program, utána két órányi szünet.

Az ebéd- és sörszünet után a szabálysértés három szintjén, néha egymásba csúszva, folytatódik. A közönség magja lelkesen vándorol. A Dublin alkalmazott grafikai kiállításra meglepően sokan leszünk. Az izgalmas anyag és az ingyen elvihető folyóirat a nap üdítő pillanata.

Az író kocsmá udvarán összegyűlve, a neotruba-dúrokat, performanszokat vizslatva, Leopold Bloom kiadványát lapozgatva, lassan múlik az idő. Míg módosult tudatállapotban Tóth Gábor a lábszörzetét borotválja, a kocsmá mellett lakótömb bizalmja érkezik, „szabálysértés az szabálysértés”, megértik, de itt kicsi gyermekek is élnek. Az egyik lakó a neotruba-dúrok ellen Michael Jacksonnal védekezik, innen is üvölt a zene. A Vasi Művészek kerestett, Leopold Bloom-díjjal kitüntetett Tóth Gáborral a beszélgetés imígyen sikerült:

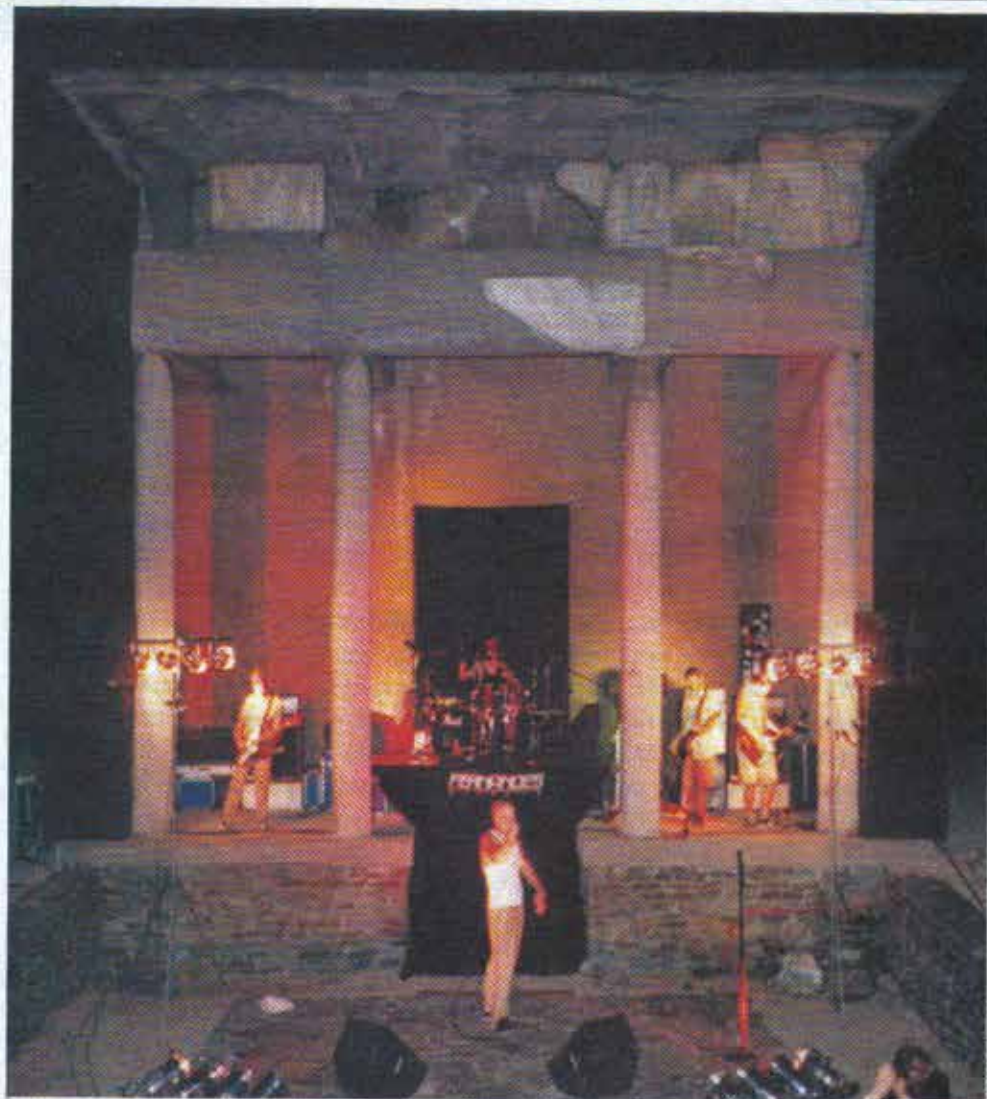

Fotó: Csika László

— Ez nálam elvi kérdés. Nem nyilatkozom, fizetett terroristákkal nem tárgyalok.

Lent a kocsmá sötétjében a Joyce Költemények szerkesztője, fordítóinak egyike, Kappanyos András sörözik. Az igényes kötet, remélhetőleg egy sorozat első darabjaként, az idei Bloomsdayre jelent meg. Kappanyos András rendezvényről:

— Azt gondolom, a Bloom-nap éppen olyan jó alkalom a Joyce-szemináriumra, mint kortárs művészeti fesztivál megtartására. Én pestiként mondom, jó, hogy nem Budapest-központú a rendezvény. Jobban örülnék annak, ha több köze lenne Joyce-hoz. Én nagyon tisztetem a művész urakat, de jobban esne, ha a dolognak lenne köze ahhoz, amiről szó van: Bloomról és a regényről. Joyce nagyszerű könyvet írt, ami kiválóan alkalmas arra, hogy általa egy gazdag, kreatív kultusz képződjék itt Szombathelyen. Valahogy jobban el kéne adni ezt a város lakosságának. Amikor reggel a felbogózás volt, többen mondták, hogy milyen sokan eljöttek. Ez a sok nekem nagyon kevésnek tűnt, lényegében azok jelentek meg, akik valamelyik programban érdekeltek voltak, másrészt, akik vásárlás közben belénk botlottak. Nyilván az a baj, hogy épeszű ember nem lesz büszke Leopold Bloomra addig, amíg nem tudja, ki az. Szerintem szép dolog lenne, ha az itt lakók, megismerve a regényt, büszkének lennének arra, hogy innen származik L.B., aki sosem élt. Ennél izgalmasabb dolog egy város történetében kevés akad. Azt sem bánám, ha játékosabb és kommerszebb ötletek lennének. Akár zsákbaugrás, lepényevés, tombola, ha az ötletek nép-

Fotó: Csika László

szerűek és Bloomhoz köthetőek lennének. Hiszen ez a nap Bloomról szól, vagy nem?

Zártkörű rendezvény?

Ildikó Kőszegről vonatozott Ide, ismerőse a program egyik szervezője. A padon magányosan üldögél.

— Úgy tűnik, zártkörű a rendezvény. Ismerik egymást a résztvevők, mindenki barátságosan köszönti a másikat, külső ember kevés van a városból. Nem bántam meg, hogy itt vagyok, de nekem időzjelben ez az egész olyan, mint a „bolondok egyesületének” évadzáró műsora. Ha egy ír eljönne, biztosan meglepődne ezeken az előadásokon.

Az ír sörözőből a Szimfónia kávézóba sétünk. A videoinstallációból semmit nem látunk, talán a monitorokat nem külső térben, fényvel szemben kellett volna elhelyezni.

A Képtárban avantgarde és progresszív kiállítók, művészek mutatkoznak be. Meglehető fordulat, új arcok tűnnek fel. Rendhagyó emlékezet címmel tematikus kortárs képzőművészeti kiállítás, a Bloom-kanapé-ban fiatal képzőművészek tárlata, performanszok és videobemutatók. Monori Margit — A belső hangok visszaszólnak — pszichodramája körtánc-

cal zárul, végső aktusként a művésznő verses-kötetével ajándékozza meg hallgatóit.

A kiállítóhelyiségek hamar kiüresednek, néhányan borozgatnak még. K. Orsi, ritka példány, egyszerű látogató, mellé szegődöm:

— Cseke Szilárd Lego-kivégzőszéke nagyon tetszik, mindenképpen hatásos, hatásvadász. A Bloom-napról annyit, hogy a reggeli csinn-bumm-cirkusz a Rákóczi-indulóval és a fúvószekarral nem hiszem, hogy kapcsolódik a naphoz, vagy hogy különösebb élményt jelentett volna bárkinek is. Egész évben egyetlen ilyen „alternatív” nap kevés ahhoz, hogy igazán közönsége legyen. A performansznak az a lényege, hogy mozgósítsa, bevonja az embereket, ami a mai napon nem történt meg. Bár kevesen is voltunk. Mindenképpen kell egy ilyen nap, amikor elgondolkodhatunk arról, ami másról szól, mint a hétköznapok.

Orsi az MMIK-ba, a MU Színház „Más Színpad” c. sorozatának előadására: az Artus-portréra siet, majd onnan az Iseumba, metal-koncertre (lásd keretben). Virág Lipót aztán a nap végeztével a Gödörbe menekül, ahol „az ehető és iható élvezetek szintjére emelkedik”.

Strong Deformity

Akinek arra volt panaszja, hogy belterjes a Bloom-nap, annak igazán nem lehetett oka sirásra az esti Iseumban prezentált Strong Deformity-koncerten, ahol érdeklődők is voltak.

Na meg hangrő, ugyanis a fiúk a szombathelyi progresszív metál büszkeségei. Lemezük (Rocket) pár hónapja elkészült már, csak osztrák kiadójuk egy ideje azzal szórakozik, miképp tudja elhúzni annak megjelentetését. Na mindegy, aki kíváncsi erre a jó kis lemezre, az egyelőre csak koncerteken hallhatja. Megéri őket becserkészni: erőteljes gitárzene, tánczenés ötletekkel, elektronikus ütemekkel, szóval tele vannak invencióval. A srákokat egyébként nem lehet a humormentes metálós skatulyába se bezárni, poénos Duran Duran-feldolgozásuk az ókori romok között is önmagáért beszélt.